

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

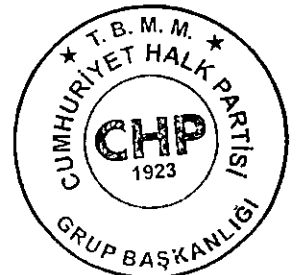
Tarih : 28 Eylül 2023

Sayı : 221

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2020 yılında Dünya Bankası tarafından açıklanan, 2002 yılından bu yana 137 ülkede 6 bin 400 altyapı ihalesinin incelenerek hazırlandığı en çok kamu ihalesi alan firmalar listesinde 5 Türk firması gözükmemektedir. Bu firmalara birçok kamu arazisinin bedelsiz olarak devredildiği ve açık olmayan ihaleler ile iş verildiği de bilinmektedir. Bunun yanı sıra devlet kademelerinde görev yapan bazı isimlerin, siyasetçilerin, yakınlarının söz konusu bu 5 şirkete ve usule uygun olarak yapılmayan ihale alımlarıyla gündeme gelen diğer şirketlere ortaklıkları oldukları iddiaları çoğalmaktadır. Devlet yöneticilerinin çıkar gruplarına ortak olduğuna dair alınan duyumlardaki artış yadsınamaz boyuttadır. Kamu yatırımlarının belli gruplara verilmesinin, işin verildiği gruplarla devlet kademelerinde görev yapan kişilerin ortaklığı ya da yakınlığının olup olmadığının tespiti için Anayasanın 98. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.

Av. Burcu KÖKSAL
Afyonkarahisar Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Kamuoyunun yıllardır çok yakından takip ettiği ve bildiği gibi AKP iktidarları döneminde kamuya ait büyük altyapı yatırımları, özelleştirme, imtiyaz, işletme hakkı devri ve benzeri ihalelerin tamamına yakını sayıları bir elin beş parmağını geçmeyecek sayıdaki firma veya bu firmaların oluşturduğu ortaklıklara verilmiştir. Otoyollar, köprüler, termik santraller, elektrik dağıtımı, kamu arazileri, maden alanları, limanlar, hava limanları, metro, hızlı tren, tren garı, tüneller ve benzeri ulaştırma yatırımları, sağlık tesislerine ilişkin projelerin tamamına yakın bir kısmı, siyasal iktidarla çok yakın siyasi ve organik ilişkileri bulunan bir avuç firma tarafından, şeffaf olmayan, hesap verilebilirlikten uzak, rekabete açık olmayan sözde ihalelerle bu gruplara teslim edilmiştir.

Aynı firma ve ortaklıklara, çeşitli vergi avantajları, proje bazlı teşvikler, satınalma ve yüksek fiyat garantileri, borçlanmalarına Hazine garantisi verilmesi, borç üstlenimi anlaşmaları, kamu bankalarından düşük faizlerle, çok uzun vadelerle ve vadesinde ödenmediğinde de herhangi bir yaptırım uygulanmayan krediler gibi yöntemlerle önemli bir kamu kaynağı da ayrıca aktarılmış ve aktarılmaktadır. Bu gruplarla 20-30 yıla varan sürelerle imzalanan sözleşmelerle bu kaynak aktarımının yıllarca sürmesi de garanti altına alınmaktadır.

Siyasi iktidar, bugünkü *ahbap-çavuş ilişkilerine dayanan kayırma ekonomisinin* temellerini Kamu İhale Kanununda 2003 yılından buyana yaptıkları değişikliklerle atmıştır. 2003 yılından bu yana Kamu İhale Kanununda, TBMM'deki çoğunluğunu kötüye kullanarak 53 kanun ve 8 kanun hükmünde kararname ile toplam 61 defa değişiklik yapmıştır. Bu değişikliklerle çoğu bir maddede birden çok olmak üzere 205 maddelik değişiklik gerçekleştirilmiştir. Bu değişikliklerle, kamu ihalelerinde şeffaflık, hesap verilebilirlik ve rekabet ortamı yok edilerek siyasal iktidarın, kamu ihalelerini, kamu yararına bakmadan istediği firma, ortaklık ve kişilere verebilmesinin yolu açılmıştır.

Sayıştay raporlarında da utangaç bir biçimde eleştirilen bu ihale sistemiyle, kamu kaynakları bir elin beş parmağını geçmeyen kişi, firma ve ortaklıklara peşkeş çekilmiştir. Yoksul halkın yediği ekmekten, içtiği sudan, geçtiği yoldan vergi toplayan Devlet, son 20 yılda trilyonlarca liralık kamu kaynağını doğrudan ya da dolaylı olarak bu gruba aktarmıştır. 85 milyonun yoksullaştırılması, milyonlarca vatandaşın açkıl ve yoksulluğa muhkum edilmesi pahasına aktarılan bu kaynağın sadece bu grupların banka hesaplarında kaalmadığı, bazı bürokratik ve siyasi aktörlerle paylaşıldığı aşikardır.

Hiçbir siyasal iktidarın elindeki tüm siyasal gücü, aralarında çıkar ilişkisi bulunmayan bir grup için Anayasaya, hukuka, adalete, doğaya, çevreye, ahlaka kısacası insanlığa aykırı olarak bu kadar cömert bir şekilde kullanması beklenmez. Her türlü kamu ihalelerinden ve Devlete ait imtiyazların devredilmesinden aslan payını alan bu grup ile siyasal iktidarın temsilcileri arasındaki organik ilişkiler, gizlenmeye bile gerek duyulmadan bu aktörlerin kendileri ya da siyasal iktidarın temsilcileri tarafından ortaya serilmektedir. Önemli siyasetçilerin, yüksek bürokratların ve önde gelen iktidar temsilcilerinin bu gruplarla birlikte bir büyük yolsuzluk ve rüşvet çarkı oluşturduğu, kimi önemli isimlerin bu grupların gizli ortağı olduğu, bu firmaların görünen sahiplerinin, aslında bazı yüksek siyasetçilerin emanetçileri olduğuna ve benzeri iddialara ilişkin bir çok konu kamuoyunda konuşulmaktadır.

Bu siyasal iktidar döneminde Bakanlık dahil önemli siyasal ve bürokratik kademelerde görev almış bir çok isim, kamudaki görevlerinden ayrıldıktan sonra bu grupların üst

yönetimlerinde atanması; bu grupların yine siyasi iktidarı desteği ve kamu bankalarından sağladığı kredilerle sahip oldukları büyük medya gücünün, yalan ve çarpıtılmış haber ve bilgilerle siyasi iktidara verdiği açık destek, iktidarla bu gruplar arasındaki organik çıkar ilişkisinin en değerli kanıtlarından biridir.

Kamudan son 20 yılda en fazla ihale verilen grupların, siyasi bağlantıları, Ticaret Sicili Gazetelerinde isimleri gözükmeyen siyasi ortakları diğer bir ifadeyle gerçek ortaklık yapıları, bu grupların Türkiye’den yurt dışına, yurt dışından Türkiye’ye yaptıkları para transeferleri, yurt içindeki ve yurt dışındaki kayıtlı ve kayıt dışı tüm varlıklarıyla ilgili bilgiler ortaya çıkarılmadığı sürece, yukarıdaki iddiaların yanlış ya da doğru olduğu kanıtlanamayacaktır.

Yargı bağımsızlığının yok edildiği, iktidarın aleyhine olabilecek hiçbir araştırma, soruşturma ve incelemeye izin verilmediği, yolsuzluk, usulsüzlük, şike ve diğer bir çok şikayetin yandaş yargı mensupları tarafından sümen altı edildiği; Sayıştay ve benzeri denetim kurumlarının iktidarın güdümünde olduğu, basın ve ifade özgürlüğünün muhalifler aleyhine olabildiğince kısıtlandığı böyle bir dönemde bu tür iddiaları etkili bir şekilde araştırmak, tek adam rejimiyle birlikte denetim yetkisi olabildiğince kısıtlanan Türkiye Büyük Millet Meclisinin kaçınamayacağı en önemli görevlerinden biridir.

Dünya Bankası tarafından 2020 yılında 137 ülke önreği ve 6 bin 400 altyapı ihalesi incelenerek yapılan bir çalışmada Dünyada en çok kamu ihalesi alan firmalar listesinde ilk sırada beş Türk firması gelmektedir. Bu firmalara birçok kamu arazisinin bedelsiz olarak devredildiği ve açık olmayan ihaleler ile iş verildiği de ileri sürülmektedir. Bunun yanı sıra devlet kademelerinde görev yapan bazı isimlerin, siyasetçilerin ve yakınlarının söz konusu şirketlerde ve usule uygun olarak yapılmayan ihale alımlarıyla gündeme gelen diğer şirketlerde gizli ortaklıkları olduğu iddiaları bulunmaktadır. Devlet yöneticilerinin çıkar gruplarına ortak olduğuna dair alınan duyumlardaki artış yadsınamaz boyuttadır. Kamu yatırımlarının belli gruplara verilmesinin, işin verildiği gruplarla devlet kademelerinde görev yapan kişilerin ortaklığı ya da yakınlığının olup olmadığının araştırılması için Anayasanın 98, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz

